

בין ספרים חדשים

הישראלית מאז מלחמת יום הכיפורים. ההרגשה היא על „ההיבט האידיאי“ המאפיין סיפורת זו וכן גם את היצירות החדשות של מספרי שתי המשמרות האחרות — משמרת „דור בארץ“ (או „דור תש“ח“), ו„דור המדינה“ (או „הגל החדש“). התקופה הישראלית התייחדה, לפי אורן, „בתגובתה הרחנית כלפי חידוש הריבונות המדינית עלידי העם היהודי בארץ-ישראל ובלטת בה ההתלבטות הרעיונית עם „המצב הישראלי“: עם קיום המסתמך כל-כולו על הגאולה הארצית של המדינה“.

המסות בספר דנות על י"א רומאנים שהופיעו מאז מלחמת יום-הכיפורים, שבהם מתגלה תגובה הפוכה מזו שרווחה בסיפורת העברית לפני המלחמה, והיא: „ספקנות גוברת בכוחה של המדינה בלבד להבטיח את המשך קיומו של העם היהודי“.

בין היצירות שאורן מתייחס אליהן הן של א.ב. יהושע — „המאהב“, „חזונו של א.ב. יהושע על קץ הציונות“, ו„גירושים מאוחרים“; בנימין תמוז — „רקויאם לנעמן“, ו„מינוטאור“; אהרן מגד — „עשהאל“, ו„מסע באב“; עמוס עוז — „מנחה נכונה“; יצחק כן-ר — „אחרי הגשם“ ועוד.

בספר, מלבד ציונים ביבליוגרפיים והקדמה המאמרים: „הנושא הדיקאדנטי בסיפורת הישראלית“ ו„הוראת הסיפורת הישראלית“, שבו ממליץ המחבר על פינוי מקום נרחב יותר בבת-הספר בארץ ללימוד ספרות ההווה ועל „חובה שליחותית“ של המורים ל„הפיכת שיעורי הספרות למעמדי התוועדות של בני-הנוער אל היצירה הלאומית בתזמננו“.

להפך מדעת המחבר, נראה לנו שללא רקע רחב של ספרות החתייה ולזו של בין שתי מלחמות העולם עשויה הספרות העכשווית להרחיק את התלמידים מן ההווה הלאומית ת"ק פרסה...

ילקוט מיכה יוסף ברדיצבסקי (בן-ג'ריון)

ילקוט מ.י.ב. הוא הספר הראשון בסידרת ספרי המופת המחודשת של הוצאת קרן ישראל מן בשיתוף קרן יצחק קיוב. עורך הסידרה: ד"ר מיכאל ארפא חברי המערכת: ד"ר חיים ליף וד"ר רבקה פרידמן.

הילקוט ערוך בקפידה רבה. הטכסטים נוקו מן השיבושים שנפלו בהם בהוצאות הקודמות והם מנוקדים כולם ניקוד מלא ומדויק, שהוא חידוש בעולם-הספרים העברי והנהו בא למלא צורך חינוכי-חינוני מחשיבות ראשונה — הקנייתה של ידיעה יסודית ומתוקנת יותר של הלשון לקוראים העברים הוותיקים והצעירים גם יחד.

הילקוט שהופיע בהידור חיצוני, מקיף כ-296 דפיו הנרחבים יצירותיו החשובות ביותר של מ.י.ב. בסיפור ובמסה. בראש הספר בא מבוא מפורט מאת עמנואל בן-ג'ריון בשני חלקים: א. מ"ב — חייו ויצירתו. ב. הסופר ופעלו. מדורי הספר הם: בין הפטיש והסדן (הסיפור הגדול שבמדור הזה: **מחניים**); בין החומות — בתחומה של עיר; סיפורי תוגה (ביניהם שני הסיפורים **קלונמוס** ו**נעמי** ובסתר רעם). היצירה האחרונה בספר — **מרים**, ממבחר סיפוריו של מ.י.ב.

במדור המאמרים מופיעים פרקי הגות ופולמוס, שעוררו בשעתם הדים, היכו גלי ויכוחים ותגובות בספרות העברית והתסיסו את רוחם ותודעתם של קוראים עברים בכלל ושל הדור הצעיר בפרט.

יוסף אורן: ההתפכחות בסיפורת הישראלית

המחבר מציין את מגמתו של ספרו, או של המאמרים שכלל בו, ושנתפרסמו בשעתם ככתבי-עת שונים — לבחון את העמדה הרחנית החדשה שהתגבשה בסיפורת

גבריאל פרייל — אורחה של האוניברסיטה העברית

חברנו המשורר גבריאל פרייל הזמן לפני זמן קצר על ידי האוניברסיטה העברית בירושלים כאורחה. במיפגש עם מורי האוניברסיטה ותלמידיה הקריא משיריו ודיבר על שירתו.

במיפגש לכבוד המשורר בבית הסופר בתל-אביב בא קהל רב של סופרים וקוראים, חובבי שירתו. נתן זך המשורר ופרופסור לספרות עברית באוניברסיטה של תל-אביב, הירצה על שירת פרייל. הקראותיו של המשורר-האורח שימש ארוע ספרותי מרשים.

פּלטיאל בירנבוים: התורה וההפטרות

בבית ההוצאה העברי (Hebrew Company Publishing) הופיע תרגום חדש של התורה וההפטרות יחד עם הטכסט המדויק והמוסמך שהותקן על-ידי החכם, חוקר מסורת המקרא והמדקדק, וואלף היידנהיים, שנרפס לראשונה ברדלהיים.

סגולתו של התרגום החדש הוא שהנהו עשוי לפי טעם הלשון בימינו, בהירותו, נאמנותו ודיוקו. הפירושים, ההערות והציגונים מפיצים אור על מקראות סתומים, מסבירים ומבהירים פסוקים וענינים קשי הבנה.

התרגום והביאורים נעשו על-ידי החוקר, הסופר והמתרגם המובהק של הסידור לשבתות ולחול, המחזורים המגילות ועוד ומחבר הספר רב הכמות והאיכות (באנגלית) — האנציקלופדיה של מושגים יהודיים. ד"ר בירנבוים מפרסם בקביעות ב„הדואר“ וב„בצרן“ מאמרי מחקר ובקורת. אוסף מאמריו הופיעו בספר.

„זהות“ חוברת ג'

הנסיך להוציא „כתבעת ליצירה יהודית“ המתבסס על ערכי ספרות ורוח חרדי-יישנים, מסורת ותרבות של זמנו, — רוכש לו מקום בספרות העתית בארץ. אין כאן המקום לדון בפרוטרוט על תוכן החוברת והערכתו, אולם ציון רוב המדורים והנושאים יתן לקורא מושג-מה על אופיו וכיוונו של כתב העת.

פרופ' מ.צ. קדרי פותח את החוברת במאמר „הנחות ראשונות לקראת תיאור לשונו של סופר בן-זמנו“. פרופ' קדרי בוחן את לשונם של עמוס עוז ו.א.ב. יהושע והוא מרגיש את השימושים הלשוניים ואופני הדיבור של הנפשות השונות בסיפוריהם. ב„נקודת פולמוס“ בא מאמרה של פנינה ליאנוב „על ישעיהו א' וישעיהו ב' (ליבוויץ) ואלרד (שייב)“. במאמרה מותחת פ.ל. קו-מקביל, או „הדמיון הרב המתגלה באופן מפתיע בהלך מחשבתם של שני האישים בנושאים רבים הנוגעים ליהדות בארץ ישראל הלכה ומעשה“.

המדורים הרבים והשונים בחוברת הם: **חשיפה; בדיקה עצמית** („גיטשה והתנ"ך" — ד"ר ישראל אלרד; „הפליאה והדעת" — פרופ' אפרים שמואלי ועוד); **ספרות** (הפנתח בסיפורה של רות בלומרט „אותות חרשים“); **סוגים וסוגות; שירה; מחזה; סיכום ביניים**; („על יצירתו של אפלפלד" — יוסי בן-ברוך); **תקופות** („עיונים בשירי יוסף אבן צדיק" — פרופ' יהודה רצהבי; הפיוט הדידקטי בשירה העברית בספרד בימי הביניים" — ד"ר יוסף דנה; **בעקבי סיפור** (מאמרים מאת ד"ר יהודה איזנברג; פרופ' משה פלאי וד"ר שמואל המפרט; **פשר שיר**, מיפגש חזון (לכטי זהות ולכטי קיומיות יהודית ביצירת „המאירי" — ד"ר חנה יעוז); **מיפגש כפול; מיפגש עכשווי** („שירת ארו ביטון" — ד"ר נפתלי טוקר); **התיחסות** („תעוזה מחודשת בסיפור המקורי — עם יצירתו של שרגא קדרי" — ארי' ליפשיץ ועוד).